

The Relationship between Perceived Social Support and Hope for Post-divorce Adjustment among Divorced Women (Case Study: Divorced Women under the Support of Masal City Relief Committee)

Mohammadreza

Zarbakhsh Bahri

Alireza Ghorbani *

Azita Yaghoubi

Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.

Associate Professor, Department of Social Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Master of Psychology, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.

1. Introduction

There are several factors which have roles in compatibility with the phenomenon of divorce such as hope and perceived social support. Hope is a part of life which without that it would be meaningless and hard to live. Hence the quality of life and life expectancy caused by spiritual and emotional awareness is one of the basics of improving life, which is necessary for a person's survival. So, as achievement in science requires intelligence, life expectancy and quality of life also require spiritual and emotional awareness. Today, according to the characters of biology, mental and social existence, this consciousness is essential for increasing productivity in life and life expectancy (Suroosh, Hejazi, Shoa, Granpaye.1393:52-63). Considering the high rate of divorce, it is inevitable to deal with the necessity of compatibility after divorce. The present study seeks to answer the question of whether there is a relationship between perceived social support and hope for compatibility after divorce among divorced women covered by the Masal City Relief Committee.

2. Literature Review

Parvandi and Aref (1398) in a research as a psychological prediction based on hope and perceived social support for female-headed households found that there is a direct and meaningful relationship between hope and psychological well-being.

* Corresponding Author: a.ghorbani@pnu.ac.ir

How to Cite: Zarbakhsh, M. R; Ghorbani, A. R; Yaghobi, A. (2023). The Relationship Between Perceived Social Support and Hope to Adjustment After Divorce Among Women Divorced (Case study: Divorced women under the auspices of the Masal County Relief foundation), *Journal of Social Work Research*,10(35),79-110.

Also, there is a direct and meaningful relationship between perceived social support and psychological well-being.

Regression analysis also showed that perceived social support and hope predict 60% of changes in psychological well-being.

Golkhorami (1398) in his research "Investigating the relationship between social support and conflict resolution with compatibility after divorce in divorced women of Ilam city" found that social support study and terms of compatibility with the adaptation after divorce in divorced women in the city: There is a significant positive relationship between social support and conflict resolution with compatibility after divorce.

3. Methodology

This research by type is descriptive, according to the method is solidarity, according to the purpose is practical and according to the data, it was a little field based on how it was implemented. The statistical society consists of divorced women under the committee's support for the last three years in Masal city, according to the statistics available in relief committee of Masal city, their number was 192 which of these number, 150 people volunteered to complete the research questionnaires and the contents of each of these hundred employees of inquiry completed. In this research, three questionnaires of perceived social support, hope and compatibility to divorce were used.

4. Result

There is a relationship between perceived social support and compatibility after divorce among divorced women. So that the value of this relationship is equal to 0.643 and directly (positive). There is a relationship between hope and after divorce compatibility among divorced women. As the value of this relationship is 0.708 and directly (positive). The value of correlation coefficient (R) between variables is 0.729 that shows a high correlation between the set of predictor variables and the criterion variable of the research. On the other hand, the adjusted coefficient of determination (R²) is equal to 0.526 that shows the predictor.

5. Discussion

The findings regarding the main hypothesis showed that there is a relationship between perceived social support and hope for compatibility after divorce among divorced women. 52/6% of compatibility changes after divorce can be explained by using the changes in the components of social support, perception and hope. This finding is on the same direction with GolKhoram (1398), Gharibi et al. (1395), Parpochi et al. (1392), Cheraghi et al. (1391), Jibin and Fild (2015), Blair (2014), and Daividsen et al. (2014)'s researches. To explain this finding, Manuchehri et al. (1392) believe that social support helps in dealing with stressful events in three ways.

Firstly, the members of the family, friends, and others, may directly provide visible support in the form of material resources to the person. Secondly, the members of a person's social network can provide him with informational support by providing suggestions and these various measures can help to solve the problems that caused

the pressure. These suggestions will help the person to look at the problem from a new perspective, so he solved it or minimize the damages caused by it. Thirdly, social network people can provide emotional support to the person by reassuring them that they are valuable and respected and finally can increase his self-esteem and self-concept. Also the support of families, reduces the sense of loneliness and and leads to effective self-care in them.

6. Conclusion

About 50% of the changes in adjustment after divorce were obtained by using the changes in the hope score in women. This means that the higher the hope component in divorced women, the greater the adjustment after divorce. Divorced women who have the necessary support resources and hope are better able to achieve post-divorce adjustment.

رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه

مورد مطالعه: زنان مطلقه تحت پوشش کمیته امداد شهرستان ماسال

دانشیار روانشناسی واحد تنکابن دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

محمد رضا زربخش بحری

استادیار علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

علیرضا قربانی *

کارشناس ارشد روان شناسی واحد تنکابن دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

آزیتا یعقوبی

چکیده

پژوهش با هدف بررسی رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه انجام یافته است. جامعه آماری شامل ۱۹۲ نفر از زنان مطلقه تحت پوشش کمیته امداد بود که تعداد ۱۵۰ نفر داوطلبانه در این پژوهش مشارکت نمودند. روش تحقیق توصیفی و همبستگی بود. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت و همکاران (۱۹۸۸)، پرسشنامه امید اشنایدر و همکاران (۱۹۹۱) و مقیاس سازگاری طلاق توسط فیشر (۱۹۷۶) استفاده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار SPSS و با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره انجام یافت. یافته‌ها نشان داد: بین حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه معنادار مثبت وجود دارد، به طوری که مقدار این رابطه به ترتیب برابر با ۰/۶۴۳ و ۰/۷۰۸ است. هم چنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد دو متغیر توانستند که ۵۳ درصد از تغییرات سازگاری پس از طلاق را تبیین نمایند. نوآوری این مقاله در این است که با این عنوان پژوهشی در جامعه آماری مورد نظر پژوهشی انجام نشده بود. نتیجه: حدود ۵۰ درصد تغییرات سازگاری پس از طلاق با استفاده از تغییرات نمره امید در زنان بدست آمده این یعنی هرچه قدر مؤلفه امید در زنان مطلقه بالاتر باشد سازگاری پس از طلاق بیشتر است. زنان مطلقه‌ای که از منابع حمایتی لازم برخوردارند و امیدوار هستند بهتر می‌توانند به سازگاری پس از طلاق دست یابند.

واژه‌های کلیدی: حمایت اجتماعی ادراک شده، امید، سازگاری پس از طلاق، زنان مطلقه

مقدمه

امروزه طلاق^۱ اغلب گزینش اختیاری افراد است و به نظر می‌رسد نسبت به گذشته پدیده‌ای عادی و عملی بهنجار انگاشته می‌شود و به گونه‌ای روزافزون اقدامی برای رهایی از تنش خانوادگی تلقی می‌گردد. زمانی طلاق آخرین راه‌حل یک زندگی مشترک محسوب می‌گردید و تا رسیدن به آن نقطه پایانی، تمامی راه‌ها برای تداوم زندگی زناشویی آزمون می‌شد، اما اکنون طلاق همچون ازدواج، امری طبیعی محسوب می‌شود و در اکثر جوامع، روشی پذیرفته و نهادینه شده برای پایان ازدواج است و ازدواج دیگر به مفهوم صرف کردن تمام زندگی با یک شخص نیست (محبی، ۱۳۹۰: ۹۶۲).

جامعه حاضر ایران مدتی است که به عنوان جامعه در روند گذار تاریخی - اجتماعی شناخته می‌شود و در این گذار با مسائل اجتماعی ویژه‌ای روبه‌رو است. این مسائل شامل افزایش اعتیاد، افزایش میزان طلاق، کاهش ازدواج، تغییرات در ارزش‌های خانواده است. این تغییرات نیازهای جدیدی را در افراد به وجود می‌آورد که آن‌ها را درصدد ارضاء آن به تکاپو فرامی‌خواند. که این فرآیند نیاز و ارضاء را فرآیند سازگاری می‌نامند (اسمعیلی، آخوندی درزی و کاظمیان، ۱۳۹۶: ۳۸). در فرهنگ لغت جدید دانشگاهی وبستر، سازگاری را رسیدن به تعادل روانی یا رفتاری بین نیازهای خود و خواسته‌های دیگران و در نتیجه یک فرد رضایتمندتر تعریف شده است. که اشاره به تغییرات روانشناختی و جامعه‌شناختی دارد (Thakur, 2013).

واژه سازگاری در لغت‌نامه دهخدا به معنای موافقت در کار، حسن سلوک و... بکار رفته است در این مفهوم سازگاری به انسان محدود نمی‌شود و حیوانات و نباتات را نیز در برمی‌گیرد. سازگاری به معنای سازش، همزیستی مسالمت‌آمیز، هماهنگی و خو گرفتن بوده و رابطه‌ای است که میان فرد و محیط او به ویژه محیط اجتماعی وجود دارد و به او امکان می‌دهد تا انگیزه‌های کمبود فرا روی خود را ارضاء کند. فرد زمانی از سازگاری بهره‌مند

است که بتواند میان خود و محیط اجتماعی‌اش رابطه سالم برقرار کرده و انگیزه‌های خود را ارضاء کند (برغندان، ترخان، و قائمی‌خامی، ۱۳۹۱: ۱۴۷).

لاتون^۱ (۲۰۱۰) نیز سازگاری را کنترل کردن خود در روبه‌رو شدن با استرس و هدایت خود به نحوی که استرس، کم‌ترین تأثیر را داشته باشند می‌داند. هدایت خود (هدایت فکر، عمل و رفتار) و در صورت امکان هدایت دیگران نیز می‌تواند نشانگر سازگاری فرد روبه‌رو شونده با استرس باشد. سازگاری مستلزم تغییر دادن و تغییر یافتن است. سازگاری با طلاق به عنوان یک فرایند چندبعدی تعریف شده است که شامل؛ مؤلفه‌های روانشناختی، اجتماعی و مالی می‌باشد (گلی، میرصیفی فرد و حسن زاده بنام، ۱۳۹۷: ۲۹۷ به نقل از Castaldo, 2014).

از طرفی سازگاری با طلاق شامل شناخت و طی کردن مراحل نوزده‌گانه بازسازی به شرح زیر می‌باشد: انکار، ترس، سازگاری، تنهایی، دوستی، احساس گناه/ طرد شدن، غم، خشم، رها کردن، خودارزشمندی، انتقال، صداقت، عشق، اعتماد، ارتباطات، تمایلات جنسی، استقلال، هدفمندی و آزادی (صدیقی، صفاریان طوسی و خدیوی، ۱۳۹۸: ۳۰۵). هم‌چنین سازگاری با طلاق به وضعیت و حالتی گفته می‌شود که در آن افراد مطلقه ارزیابی مثبتی از خود داشته و احساس مدیریت شخصی دارند (Nunez, 1999).

عوامل مختلفی در سازگاری با پدیده طلاق نقش دارند که از آن جمله می‌توان به امید و حمایت اجتماعی ادراک‌شده اشاره کرد. امید، بخشی از زندگی است که بدون آن، زندگی و خود انسان، معنا و مفهومش را از دست می‌دهد و قادر به زندگی نمی‌باشد. بنابراین کیفیت زندگی و امید به زندگی ایجادشده توسط هوشیاری معنوی و هیجانی نیز، از اساس بهبودی زندگی می‌باشد که جهت بقاء فرد لازم است. لذا، همان‌طوری که موفقیت در علوم و دانش، هوش و استعداد را می‌طلبد، کیفیت و امید به زندگی نیز هوشیاری معنوی و هیجانی می‌طلبد. به‌طور کلی، در عصر حاضر، با توجه به ویژگی‌های زیستی، روانی و اجتماعی بودن انسان، این نوع هوشیاری جهت ارتقاء و بهره‌وری زندگی

1. Lawton

رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری ... زربخش و همکاران | ۸۵

و امید به آن، از اهمیت و ضرورت فراوانی برخوردار است (سروش، حجازی، شعاع و گرانپایه، ۱۳۹۳: ۶۳-۵۲).

یکی از موضوعات مهم و تعیین کننده برای سازگاری زنان، حمایت اجتماعی است. کوب^۱ حمایت اجتماعی را تحت عنوان معرفتی که باعث می شود فردی باور کند مورد احترام و علاقه دیگران می باشد، عنصری ارزشمند و دارای شأن است و به یک شبکه روابط و تعهدات متقابل تعلق دارد، تعریف می کند. حمایت اجتماعی به عنوان حمایتی تعریف می شود که فرد از خانواده، دوستان، سازمان ها و سایر افراد دریافت می کند. تعاملات فرد با خانواده و حمایتی که او از محیط و سایرین دریافت می کند، اثرات مثبتی بر وی دارد و سبب می شود پویایی روانشناختی او افزایش یافته و به وی در جنبه های عاطفی، شناختی و جسمانی کمک کند (ابطحی نیا و راستگو، ۱۳۹۹: ۹۵).

حمایت اجتماعی ادراک شده به عنوان ادراک فرد از وجود محبت، همراهی، مراقبت، احترام، توجه و کمک دریافت شده از سوی خانواده، دوستان و دیگران مهم مثل سازمان های اجتماعی و حمایتی به هنگام مواجهه با مشکل و مقابله با عوامل تنیدگی زا مثل اختلالات روانشناختی تعریف شده است (صدری دمیرچی، فیاضی و محمدی، ۱۳۹۵: ۳۱۸). وجود حمایت اجتماعی ادراک شده، باعث می شود فرد احساس کند کسانی هستند که دوستش دارد، به او اهمیت می دهند و در مواقع پریشانی و مواجهه با مشکلات، در کنار او هستند، او را یاری کنند و می توانند در آرام کردن او کمک کنند (Sarafino & Smith, 2016).

نیرومندترین نیروی مقابله ای، برای رویارویی موفقیت آمیز افراد در زمان درگیری با بیماری های مزمن، شرایط تنش زا و تحمل مشکلات را برای بیماران تسهیل می کند حمایت اجتماعی است (Chan, Molassiotis, Yam, Chan & Lam, 2001: 388) و باعث کاهش آثار منفی استرس های فراوانی که از محیط و جامعه کسب می شود، می گردد و

1. Cobb

به تبع آن بر کیفیت زندگی اثر مستقیم و مثبت خواهد داشت (Zambroski, Moser, Bhat & Ziegler, 2005: 106).

ماهیت امیدواری، آینده‌نگری است و شخص امیدوار خود را در آینده احساس می‌نماید. در شرایط دشوار زندگی تنها چیزی که ما را به سمت اهداف زندگی مان راهبری می‌نماید امیدواری است. از نظر روانشناسان، قطع امید برابر است با مرگ. اگر از انسان امید را بگیریم، مرده متحرکی بیش نیست. امیدواری، پل زدن به سوی اهدافی است که اکنون در رؤیا داشته و در آینده به آن خواهیم رسید. در روانشناسی مثبت‌نگر، امیدواری مترادف خوش‌بینی است که افراد را به جستجوی فردای بهتر هدایت می‌کند. امیدواری یعنی آینده بهتر و انتظار موفقیت، یعنی دلیلی برای زندگی. وقتی امید در دل و ذهن وجود داشته باشد، اشتیاق زندگی نیز وجود خواهد داشت. دو مؤلفه اصلی امیدواری، باور و انتظار هستند؛ این دو با آزادسازی اندورفین و انکفالین‌های مغز، قادرند مانع درد شوند. یکی از منابع مقابله‌ای انسان در سازگاری و برخورد با مشکلات و حتی شفابخش در بیماری‌های صعب‌العلاج، امیدواری است (بهاری، ۱۳۹۳).

طبق آمارهای ثبت احوال تا پایان بهمن‌ماه ۱۳۹۵، ۱۶۵ هزار و ۹۸۱ مورد طلاق به وقوع پیوسته است. در ۹ ماهه سال ۱۳۹۵ تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده برابر با ۵ میلیون و ۳۵۶ هزار و ۷۰ مورد بوده و در مقابل در این مدت ۱۳۵ هزار و ۶۶۷ مورد طلاق اتفاق افتاده است. بنا بر آمار ۹ ماهه سال ۹۵ می‌توان نتیجه گرفت که به ازای هر ۳/۹ ازدواج یک مورد طلاق در کشور رخ داده است. در نهایت بررسی آمارهای رسمی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ نشان می‌دهد میزان ازدواج در کشور کاهش یافته و طلاق سیر صعودی طی کرده است (سازمان ثبت احوال، ۱۳۹۵). با توجه به نرخ بالای طلاق ضرورت پرداختن به سازگاری‌های لازم پس از طلاق اجتناب‌ناپذیر است، بنابراین با توجه به آنچه گفته شد پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که آیا بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه تحت پوشش کمیته امداد شهرستان ماسال رابطه وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

پروندی و عارفی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس امیدواری و حمایت اجتماعی ادراک‌شده در زنان سرپرست خانوار دریافتند: میان امیدواری و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد هم‌چنین، میان حمایت اجتماعی ادراک‌شده و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد تحلیل رگرسیون نیز نشان داد حمایت اجتماعی ادراک‌شده و امیدواری، ۶۰٪ از تغییرات بهزیستی روان‌شناختی را پیش‌بینی می‌کنند.

گل‌خرمی (۱۳۹۸) در تحقیق خود با عنوان بررسی رابطه حمایت اجتماعی و حل تعارض با سازگاری پس از طلاق در زنان مطلقه شهر ایلام دریافت: بین حمایت اجتماعی و حل تعارض با سازگاری پس از طلاق رابطه مثبت معنادار وجود دارد. نامداری و نوری (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان نقش حمایت اجتماعی ادراک‌شده و تاب‌آوری در سازگاری پس از طلاق زنان نشان دادند بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و تاب‌آوری با سازگاری پس از طلاق در زنان رابطه معناداری وجود دارد. به طوری که با افزایش حمایت اجتماعی ادراک‌شده و تاب‌آوری زنان مطلقه، میزان سازگاری پس از طلاق در آن‌ها افزایش می‌یابد.

نظری‌فر، سودانی، خجسته مهر، و فرهادی راد (۱۳۹۶). در تحقیقشان با عنوان تبیین عوامل مؤثر در سازگاری پس از طلاق در زنان مطلقه: یک پژوهش کیفی، از تجزیه و تحلیل داده‌ها یک طبقه اصلی به نام، سازگاری پس از طلاق به دست آمد که این طبقه از ۱۱ مؤلفه به عنوان طبقات فرعی شامل: کمک و حمایت‌های خانواده و دوستان، نگرش‌ها و اعتقادات مذهبی، صبر و گذشت، شغل و توانایی‌های حرفه‌ای، مهارت حل مسئله، مدیریت منابع مالی، ارتباط اجتماعی و سرگرمی، فرزندان منشأ مقاومت، مشاوره و کمک‌های حرفه‌ای، تفسیر مجدد و تبدیل شدن به یک فرد مستقل تشکیل شد.

اسمعیلی، آخوندی درزی و کاظمیان (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان بررسی کیفی عوامل مؤثر در سازگاری با شرایط پس از طلاق در زنان مطلقه (مطالعه پدیدارشناسانه)

دریافتند: پس از تحلیل محتوای مصاحبه و کدگذاری نهایی آن‌ها ۲ شاخص اصلی در هر گروه استخراج شدند: عوامل درونی و بیرونی مؤثر در سازگاری با شرایط پس از طلاق، عوامل درونی و بیرونی مؤثر در ناسازگاری با شرایط پس از طلاق. نشان داد عوامل درونی تکیه بر توانایی‌های خود، واقف بودن بر ارزشمندی خود، داشتن روحیه تلاشگر و صبوری در رسیدن به اهداف، مثبت‌اندیشی، حل کردن گذشته نامطلوب و تمرکز بر ساختن حال و آینده مطلوب، انجام فعالیت‌های موردعلاقه، اعتقاد به وجود و حمایت موجود برتر، بی‌نیازی روانی و تلاش برای بهبود شرایط مالی و برخورداری از مهارت‌های زندگی و عوامل بیرونی حضور فرزند و رضایت از این حضور، استفاده خردمندانه از منابع حمایتی موجود و استفاده از خردمندانه حمایت سازمانی از عوامل مؤثر در سازگاری با شرایط پس از طلاق در زنان مطلقه محسوب شدند.

غریبی، رستمی، محمدیان و منقی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «پیش‌بینی مکانیسم‌های دفاعی بر اساس کیفیت زندگی و حمایت عاطفی - اجتماعی ادراک شده در زنان متأهل» نتیجه گرفتند که؛ از بین تمام مؤلفه‌های کیفیت زندگی، دو مؤلفه سلامت روانی و عملکرد اجتماعی قوی‌ترین ضریب بتا را برای تبیین متغیر ملاک (مکانیسم دفاعی) فراهم می‌آورد. هم‌چنین از بین مؤلفه‌های حمایت عاطفی - اجتماعی ادراک شده تنها مؤلفه خانواده توانست متغیر ملاک (مکانیسم‌های دفاعی) را پیش‌بینی کند.

حاجبی، خوشدل، ناصر بخت و خان‌محمدی (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان رابطه حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی با سلامت روان زنان شاغل در یک سازمان دولتی دریافتند: با بهبود حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی، سلامت روان زنان شاغل افزایش می‌یابد و حدود ۷۰ درصد تغییرات سلامت روان توسط مؤلفه‌های حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی قابل پیش‌بینی است.

عادلیان راسی و جلالی (۱۳۹۴) در تحقیقشان با عنوان حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی در زنان متقاضی طلاق نشان دادند رابطه معنادار مثبتی بین حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی وجود دارد و حمایت اجتماعی ۲۳٪ از تغییرات واریانس سازگاری

زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. از بین متغیرهای دموگرافیک، تحصیلات و درآمد با حمایت اجتماعی رابطه معنادار مثبت داشته و هم‌چنین بین سن ازدواج، مدت زندگی مشترک، تعداد فرزند و درآمد همسر با سازگاری زناشویی ارتباط معنادار مثبت و بین تحصیلات و درآمد با سازگاری زناشویی ارتباط معنادار منفی مشاهده شد.

البدین و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در پژوهششان با عنوان حمایت اجتماعی درک شده در میان زنان بیوه در اردن: یک مطالعه اکتشافی، نشان دادند سطح حمایت اجتماعی ادراک‌شده در بین زنان بیوه در حد متوسط، حمایت از سایر افراد مهم با درک زنان بیوه بالاترین، پس از آن حمایت اجتماعی از خانواده، حمایت اجتماعی درک شده از دوستان کمترین میزان را داشت. هم‌چنین، نتایج حاکی از عدم تفاوت معنی‌دار حمایت اجتماعی ادراک‌شده با توجه به سن، تعداد و مراحل سنی بیوه‌ها و شناسایی تفاوت‌های آماری معنی‌دار در حمایت اجتماعی ادراک‌شده از فرزندان، سطح تحصیلات، محل سکونت و سال‌های فوت شوهر بود. تفاوت معنی‌داری در متغیر مربوط به محل سکونت زنان بیوه مشاهده شد.

اولسون و سبالو^۲ (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان بهزیستی عاطفی و رفتار والدینی در میان مادران مجرد کم‌درآمد: حمایت اجتماعی و قومیت به عنوان زمینه‌های سازگاری نشان دادند: نقش قومیت به عنوان یک زمینه بالقوه مهم برای درک پیوندهای شبکه‌های اجتماعی زنان برجسته است. شبکه‌های اجتماعی راه نجات بالقوه برای خانواده‌های فقیر و تک‌والدی هستند. در دسترس بودن حمایت اجتماعی با بهزیستی روانشناختی در مادران مجرد سیاه و سفید و با تفاوت‌های فردی در تجارب و شایستگی‌های والدینی آن‌ها مرتبط است. برخلاف نتایج برای مادران آمریکایی آفریقایی‌تبار، ویژگی‌های پس‌زمینه عمدتاً با خود رتبه‌بندی مقابله در میان زنان اروپایی-آمریکایی ارتباطی نداشت. ویژگی‌های پس‌زمینه خانوادگی با تغییرات رفتار والدین در میان مادران آفریقایی آمریکایی مرتبط بود.

1. AL-Baddareen, Ghaleb Salman, Al Ali, Tagreed Mousa, & Akour, Mutasem Mohammed.
2. Olson, Sheryl L, & Ceballo, Rosario E

مادران مسن‌تر نسبت به مادران جوان‌تر تمایل داشتند در سطوح بالاتری از رفتار مراقبتی گرم و پذیرنده شرکت کنند. مادران مجرد در فقر اغلب به عنوان یک گروه همگن به تصویر کشیده می‌شوند، شاید تا حدی به این دلیل که آن‌ها در مقابل گروه‌های دارای مزیت بیشتر از زنان قرار گرفته‌اند.

مبانی نظری

در مجموع، برای تبیین و توضیح چگونگی تأثیر حمایت اجتماعی بر سلامتی، دو مدل نظری مطرح گردیده است: ۱. مدل تأثیر مستقیم^۱ یا تأثیر کلی^۲ حمایت اجتماعی، ۲. مدل تأثیر غیرمستقیم^۳ یا فرضیه ضربه‌گیر^۴ حمایت اجتماعی.

مطابق مدل تأثیر مستقیم حمایت اجتماعی، برخورداری از حمایت اجتماعی برای سلامتی مفید است. حمایت اجتماعی، صرف‌نظر از این که فرد تحت تأثیر استرس و فشارهای روانی باشد یا نه، باعث می‌شود فرد از تجارب منفی زندگی پرهیز کند و این امر، اثرات سودمندی بر سلامتی دارد. اثرات سودمند حمایت اجتماعی برای سلامتی افراد، تحت شرایط و موقعیت‌های پرتنش و یا آرام و کم استرس، یکسان و مشابه می‌باشند. مطالعات متأثر از این مدل، عنوان می‌کنند افرادی که در شبکه‌های حمایتی قرار دارند، کمتر افسرده‌اند و عمدتاً سلامت روانی بهتری را نسبت به افراد فاقد چنین شبکه‌های حمایتی نشان می‌دهند. مدل تأثیر مستقیم حمایت اجتماعی، هم‌چنین در قالب فرضیه دارایی‌ها مطرح شده است. طبق این فرضیه، فقدان حمایت اجتماعی، فی‌نفسه زیان‌آور و استرس‌زا است. راه‌های مختلفی وجود دارند که از طریق آنها اثرات مستقیم حمایت اجتماعی، بر سلامتی افراد تأثیر می‌گذارند. برای مثال، افرادی که دارای سطوح بالاتری از حمایت اجتماعی هستند، ممکن است احساس تعلق و عزت‌نفس آنها، بالاتر از

-
1. direct effect
 2. main effect
 3. indirect effect
 4. buffering hypothesis

کسانی باشد که دارای چنین مزیتی نیستند. این وضعیت، منجر به یک چشم‌انداز مثبت و خوش‌بینانه می‌گردد که می‌تواند صرف‌نظر از میزان استرس تجربه‌شده توسط افراد، برای سلامتی آنها سودمند باشد. مثلاً از طریق افزایش مقاومت آنها در برابر عفونت‌ها.

همچنین، برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهند که سطوح بالای حمایت اجتماعی، می‌تواند افراد را تشویق به انجام رفتارهای بهداشتی و اتخاذ یک سبک زندگی سالم نمایند. برای مثال، فرد برخوردار از حمایت اجتماعی، ممکن است احساس کنند که دیگران به وی نیاز دارند؛ از این رو باید ورزش کرده، تغذیه مناسب داشته باشد، و قبل از آن که مشکلات جسمی یا روحی‌اش شدید شود به پزشک مراجعه نماید. مشکلات روان‌شناختی از جمله اضطراب و افسردگی از اهمیت بالایی برخوردار است. شواهد چشمگیری نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی نقش مهمی در سلامت افراد یک جامعه ایفا می‌کند چرا که انزوای اجتماعی، به بیماری جسمی و روانی منجر می‌شود (ریاحی، علی‌وردی‌نیا و پورحسین، ۱۳۸۹: ۹۷-۹۶ به نقل از Sarafino, 1998).

بر اساس مدل تأثیر غیرمستقیم یا فرضیه ضربه‌گیر، حمایت اجتماعی صرفاً برای افرادی مفید و مؤثر است که تحت فشار روانی و استرس قرار دارند. در این حال، حمایت اجتماعی همانند سپری در مقابل ضربات ناشی از استرس، عمل کرده و نقش تعدیل‌کننده آثار منفی حوادث استرس‌زا را بازی می‌کند. به تعبیری دیگر، مدل ضربه‌گیری حمایت اجتماعی، عنوان می‌کند حمایت اجتماعی، عمدتاً هنگامی که سطح استرس بالا است بر سلامت روانی تأثیر می‌گذارد. فقدان حمایت در این مدل، ضرورتاً استرس‌زا به حساب نمی‌آید، لذا تحت شرایط استرس بالا و حمایت کم، آسیب و پریشانی روانی افزایش می‌یابد، تا تحت شرایط استرس بالا و حمایت زیاد. یافته‌های متعدد حاکی است که عوامل متعددی مانند نارسایی حمایت اجتماعی، استرس بیش‌ازاندازه و ویژگی‌های شخصیتی افراد می‌تواند باعث ایجاد مشکلات روانی در افراد باشد (ریاحی و همکاران، ۱۳۸۹: ۹۸-۹۷ به نقل از Sarafino, 1998).

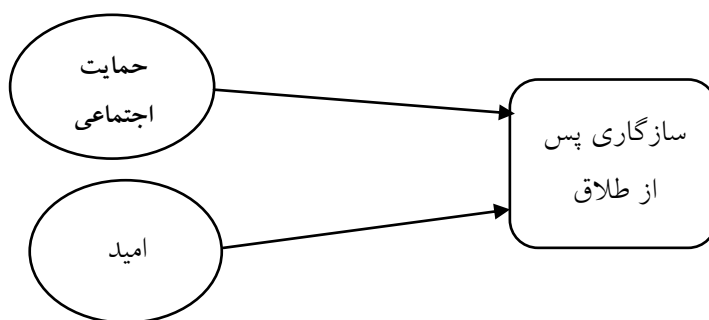
اسنایدر^۱ (۱۹۹۱) در نظریه امید اعتقاد بر این داشته است که امید یک احساس انفعالی نیست که فقط در لحظات تاریک زندگی اتفاق بیفتد، بلکه یک فرایند شناختی است که به وسیله آن افراد اهدافشان را دنبال می‌کنند. افراد امیدوار بیشتر از افراد ناامید برای زندگی معنا قائل هستند (Snyder, 2006: 15). اسنایدر امید را این گونه تعریف می‌کند: امید فرایندی است که طی آن افراد: ۱. هدف‌هایشان را تعیین می‌کنند. ۲. استراتژی‌های خاصی را جهت رسیدن به آن هدف‌ها توسعه می‌دهند. ۳. انگیزه لازم برای اجرای آن هدف‌ها را به وجود می‌آورند و در طول مسیر حفظ می‌کنند. بنابراین سه مؤلفه الگوی امید به عنوان هدف‌ها، تفکر در مورد مسیر و تفکر عامل شناخته شده‌اند (عزمی، ۱۳۸۶: ۲۰). امید عبارت است از ظرفیت ادراک شده برای تولید مسیرهایی به سمت اهداف مطلوب و انگیزه ادراک شده برای حرکت در این مسیر (Snyder, 2006: 16).

از نظر اسنایدر، بنیان‌گذار نظریه امید در روان‌شناسی، امید عبارت است از ظرفیت ادراک شده برای مسیرهایی به سمت هدف‌های مطلوب و انگیزه ادراک شده برای حرکت در این مسیرها. از این روی، امید یعنی انتظار مثبت برای دستیابی به هدف‌ها. این انتظار مثبت، خود دارای دو بعد گذرگاه و عامل است، یعنی: عامل + گذرگاه = امید. در نهایت به نظر اسنایدر امید عبارت است از "توانایی درک شده برای تولید راه‌هایی به سمت اهداف خوشایند، همراه با انگیزه درک شده برای استفاده از آن راه‌ها تا فرد به هدف موردنظر برسد". همان‌طور که در تعریف، مشخص است، نظریه امید اساساً نظریه‌ای شناختی است، به دیگر سخن، امید فرآیندی شناختی است که تبعاتی هیجانی دارد (Snyder, 2000).

چارچوب نظری پژوهش

1. Snyder

حمایت اجتماعی نقش مهمی در سلامت افراد یک جامعه ایفا می کند و می تواند به دو شکل مستقیم (کلی) و غیرمستقیم (ضریه گیر) در سازگاری پس از طلاق به زنان کمک نماید. عامل بعدی نقش امید است که همانند پل زدن ذهنی، می تواند به زنان در رسیدن به سوی اهدافی که اکنون در رؤیا داشته و در آینده بدان خواهند رسید، کمک کند. زنان با امید قادر خواهند بود با مشکلات فردا مبارزه کنند.

مدل مفهومی

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی:

- بین حمایت اجتماعی ادراک شده (خانواده، دوستان و افراد مهم در زندگی) و امید با سازگاری پس از طلاق (ارزش خود، رهایی از رابطه قبلی، احساسات خشم، نشانگان غم و اندوه، اعتماد اجتماعی و خودارزشمندی اجتماعی) در بین زنان مطلقه رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه های فرعی:

- بین حمایت اجتماعی ادراک شده (خانواده، دوستان و افراد مهم در زندگی) با سازگاری پس از طلاق (ارزش خود، رهایی از رابطه قبلی، احساسات خشم، نشانگان غم و اندوه، اعتماد اجتماعی و خودارزشمندی اجتماعی) در بین زنان مطلقه رابطه معناداری وجود دارد.

- بین امید با سازگاری پس از طلاق (ارزش خود، رهایی از رابطه قبلی، احساسات خشم، نشانگان غم و اندوه، اعتماد اجتماعی و خودارزشمندی اجتماعی) در بین زنان مطلقه رابطه معناداری وجود دارد.

- حمایت اجتماعی ادراک شده (خانواده، دوستان و افراد مهم در زندگی) و امید می‌توانند پیش‌بینی کننده سازگاری پس از طلاق (ارزش خود، رهایی از رابطه قبلی، احساسات خشم، نشانگان غم و اندوه، اعتماد اجتماعی و خودارزشمندی اجتماعی) در بین زنان مطلقه باشد.

روش پژوهش

این پژوهش بر حسب نوع؛ توصیفی، بر حسب روش؛ همبستگی، بر حسب هدف؛ کاربردی، بر حسب داده‌ها؛ کمی و بر حسب نحوه اجرا نیز میدانی بود. جامعه آماری این تحقیق شامل زنان مطلقه تحت پوشش کمیته امداد شهرستان ماسال در طی ۳ سال اخیر بودند که طبق آمارهای موجود در کمیته امداد شهرستان ماسال تعداد آن‌ها ۱۹۲ نفر بود که از این تعداد ۱۵۰ نفر داوطلب تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش شدند. در این پژوهش از سه پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده، امید و سازگاری طلاق استفاده شد.

- مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده: این مقیاس چندبعدی دارای ۱۲ گویه است که به منظور ارزیابی حمایت اجتماعی ادراک شده از سه منبع خانواده، دوستان و افراد مهم در زندگی توسط زیمت و همکاران^۱ (۱۹۸۸) تهیه شده است.

1. Zimet & et al

این مقیاس میزان حمایت اجتماعی ادراک شده فرد را در هر یک از سه حیطه مذکور در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت از «به شدت مخالف» تا «به شدت موافق» می‌سنجد. برای به دست آوردن نمره کل این مقیاس، نمره همه گویه‌ها با هم جمع شده و بر تعداد آن‌ها (۱۲) تقسیم می‌شود. نمره هر زیرمقیاس نیز از حاصل جمع نمرات گویه‌های مربوط به آن تقسیم بر تعداد گویه‌های آن زیر مقیاس به دست می‌آید. بعد حمایت خانواده شامل سؤالات ۱۱، ۵، ۲، ۱؛ حمایت دوستان ۱۱، ۹، ۷، ۶؛ حمایت افراد دیگر ۱۰، ۵، ۲، ۱ می‌باشد. نمره بین ۱۲ تا ۲۴ حمایت اجتماعی ادراک شده کمتر در فرد، نمره ۲۴ تا ۳۶ متوسط و نمره بالاتر از ۳۶ حمایت اجتماعی ادراک شده زیاد را نشان می‌دهد. روایی و پایایی این مقیاس توسط زیمت و همکاران در حد مطلوب گزارش شد. رستمی و همکاران (۱۳۸۹) ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های حمایت اجتماعی را بین ۰/۷۶ تا ۰/۸۹ به دست آوردند. هم‌چنین در پژوهشی سلیمی، جوکار و نیک‌پور (۱۳۸۸) پایایی مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای سه بعد حمایت اجتماعی دریافت شده از سوی خانواده، دوستان و افراد مهم زندگی را به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۶ و ۰/۸۲ گزارش کردند.

- پرسشنامه امید: مقیاس امید بزرگسالان یک پرسشنامه خودگزارشی مشتمل بر ۱۲ سؤال است که توسط اشنایدر و همکاران^۱ (۱۹۹۱) ساخته شده و ویژگی‌های روان‌سنجی آن مورد تأیید قرار گرفته است. سؤالات ۱۱، ۷، ۵، ۳ ماده‌های انحرافی هستند که در نمره‌گذاری وارد نمی‌شوند. هشت متغیر دیگر نمره امید کلی فرد را به دست می‌دهند که از ۸ تا ۳۲ متغیر است. در پژوهش لوپز^۲ (۲۰۰۰) ضریب آلفای کرونباخ برای امیدواری کل ۰/۸۶ و پایایی بازآزمایی در طی ۱۰ هفته ۰/۸۲ به دست آمده است. در ایران، پایایی و روایی مقیاس بر روی نمونه ۱۰۰ نفری محاسبه و خصوصیات روان‌سنجی آن رضایت‌بخش گزارش شده است (شیرین زاده و میرجعفری، ۱۳۸۵). در پژوهش دیگری همسانی درونی

1. Snyder & et al
2. Lopez

این مقیاس ۰/۶۸ و بین این مقیاس و پرسشنامه عاطفه مثبت و خوش بینی همبستگی معنادار گزارش شده است که بیانگر اعتبار هم‌زمان آن است (علاءالدینی، کجباف و مولوی، ۱۳۸۶: ۷۰).

- مقیاس سازگاری طلاق: مقیاس سازگاری طلاق توسط فیشر^۱ (۱۹۷۶) ساخته شده و دارای ۱۰۰ سؤال است که به روش لیکرت در دامنه‌ای از ۱ الی ۵ به ترتیب ۱ (همیشه)، ۲ (اکثر اوقات)، ۳ (گاهی اوقات)، ۴ (به ندرت) و ۵ (هرگز) نمره گذاری می‌شود. نمرات بالا بیان‌کننده سازگاری ضعیف با طلاق و نمرات پایین بیان‌کننده سازگاری بالا با طلاق است. این مقیاس ۶ خرده مقیاس (ارزش خود، رهایی از رابطه قبلی، احساسات خشم، نشانگان غم و اندوه، اعتماد اجتماعی و خودارزشمندی اجتماعی) دارد. سازندگان این مقیاس پایایی مقیاس مذکور را به روش آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۹۸ و برای خرده مقیاس‌های آن بین ۰/۸۷ تا ۰/۹۵ گزارش کرده‌اند. خجسته مهر و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی پایایی مقیاس مذکور را به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۰ بدست آوردند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های موردنیاز از آزمون‌های آمار توصیفی به همراه رسم جدول و نمودار، میانگین و انحراف استاندارد و از آزمون‌های آماری پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون^۲ و رگرسیون متغیره^۳ استفاده گردید. کلیه مراحل تجزیه و تحلیل با نرم‌افزار SPSS انجام شد.

1. Fisher
2. pearson
3. multiple linear regression

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی:

بررسی نتایج توصیفی نشان می‌دهد که از بین جمعیت نمونه، کمتر آن‌ها با تعداد ۹ نفر (۰/۶٪) دارای سن ۴۶ سال و بیشتر، و بیشترین آن‌ها با تعداد ۷۴ نفر (۰/۴۹/۳۳٪) دارای سن بین ۲۶ تا ۳۵ سال سن داشتند. کمترین تعداد با ۲ نفر (۰/۱/۳٪) دارای مدرک تحصیلی فوق‌لیسانس و بالاتر و بیشترین آن‌ها نیز با ۵۷ نفر (۰/۳۸٪) دارای تحصیلات دیپلم بودند. کمترین تعداد با ۴ نفر (۰/۲/۲۶٪) دارای مدت تأهل بین ۲۱ سال و بیشتر، و بیشترین آن‌ها نیز با ۱۰۶ نفر (۰/۷۰/۶۷٪) دارای مدت تأهل بین ۱۰ سال و کمتر بودند. کمترین تعداد با ۱ نفر (۰/۰/۶۶٪) دارای مدت طلاق ۲۱ سال و بیشتر و بیشترین آن‌ها با ۱۳۹ نفر (۰/۹۲/۶۷٪) دارای مدت طلاق بین ۱۰ سال و کمتر بودند. کمترین تعداد با ۱۰ نفر (۰/۶/۷۰٪) دارای ۳ فرزند و بیشترین آن‌ها با ۸۱ نفر (۰/۵۴٪) یک فرزند داشتند. تعداد ۵۵ نفر (۰/۳۶/۷۰٪) دارای زندگی مستقل و تعداد ۹۵ نفر (۰/۶۳/۳۰٪) با دیگران زندگی می‌کردند. کمترین تعداد با ۷ نفر (۰/۴/۶۷٪) دارای شغل کشاورزی و بیشترین آن‌ها نیز با ۷۶ نفر (۰/۵۰/۶۷٪) بیکار بودند.

یافته‌های استنباطی:

بین حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. برای آزمون فرضیه پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شده است به شرح ذیل:

جدول ۱- ضریب همبستگی پیرسون رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری پس از طلاق

متغیر	۱	۲
حمایت اجتماعی ادراک شده	۱	
سازگاری پس از طلاق	***۰/۶۴۳	۱

*** P<۰/۰۱

با توجه به نتایج بدست آمده از جدول ۱ ضریب همبستگی محاسبه شده در سطح $P > 0/01$ معنادار است. این نتیجه نشان می‌دهد که بین حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. به طوری که مقدار این رابطه برابر $0/643$ و به صورت مستقیم (مثبت) می‌باشد.

جدول ۲- ضریب همبستگی پیرسون رابطه امید با سازگاری پس از طلاق

متغیر	۱	۲
امید	۱	
سازگاری پس از طلاق	$**0/708$	۱

$** P < 0/01$

با توجه به نتایج بدست آمده از جدول ۲ ضریب همبستگی محاسبه شده در سطح $P > 0/01$ معنادار است. این نتیجه نشان می‌دهد که بین امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. به طوری که مقدار این رابطه برابر $0/708$ و به صورت مستقیم (مثبت) می‌باشد.

جدول ۳- خلاصه مدل رگرسیون چندگانه به روش هم‌زمان بر حسب ضریب همبستگی و ضریب تعیین در مورد فرضیه اصلی

مدل	R	R^2
۱	$0/729$	$0/526$

جدول ۳ خلاصه مدل مربوط به فرضیه اصلی را نشان می‌دهد. مقدار ضریب همبستگی (R) بین متغیرها $0/729$ می‌باشد که نشان می‌دهد بین مجموعه متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک تحقیق همبستگی بالایی وجود دارد. از طرفی مقدار ضریب تعیین تعدیل شده (R^2) برابر با $0/526$ می‌باشد که نشان می‌دهد متغیر پیش‌بین در این تحقیق توانسته‌اند $52/6$ درصد از کل تغییرات متغیرهای ملاک را تبیین کند. بنابراین مابقی این تغییرات که به مجذور کمیت خطا (e^2) معروف است تحت تأثیر متغیرهای خارج از مدل می‌باشد.

جدول ۴- رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق

مجموع مجذورات	Df	مجذور میانگین	F	sig	R	R ² تصحیح شده
۴۲۳۱۶۳/۶۹۲	۱	۲۱۱۵۸۱/۸۴۶	۸۳/۶۰۷	۰/۰۰۰	۰/۷۲۹	۰/۵۲۶
۳۷۲۰۰۷/۸۰۲	۱۴۷	۲۵۳۰/۶۶۵				
۷۹۵۱۷۱/۴۹۳	۱۴۹					

پیش‌بین: (مقدار ثابت): حمایت اجتماعی ادراک شده و امید

ملاک: سازگاری پس از طلاق

طبق داده‌های جدول ۴ مقدار $R=0/729$ و مجذور R^2 تصحیح شده برابر $0/526$ محاسبه گردید. $F(1 و 147) = 83/607$ و $P < 0/000$ نشان داد که بین حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. به عبارت دیگر، $52/6$ درصد تغییرات سازگاری پس از طلاق را می‌توان با استفاده از تغییرات مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده و امید تبیین نمود.

جدول ۵- سهم مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق

ضرایب استاندارد نشده ضرایب استاندارد شده B خطای استاندارد sig t Beta					
مقدار ثابت	۴۷/۶۷۲	۱۸/۸۳۶	-	۲۵/۰۹۴	۰/۰۰۰
حمایت اجتماعی ادراک شده	۲/۳۷۸	۰/۷۶۵	۰/۲۶۲	۳/۱۰۸	۰/۰۰۲
امید	۵/۶۴۱	۰/۹۲۴	۰/۵۱۴	۶/۱۰۷	۰/۰۰۰

با توجه به موارد مطرح شده و بر اساس جدول ۵ می‌توان معادله رگرسیون زیر را برای پیش‌بینی سازگاری پس از طلاق در نظر گرفت: (امید) $+5/641$ (حمایت اجتماعی ادراک شده) $+2/378$ (مقدار ثابت) $+47/672 =$ سازگاری پس از طلاق بین حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. برای آزمون فرضیه پژوهش از تحلیل رگرسیون استفاده شده است به شرح ذیل:

جدول ۶- سهم مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک‌شده با سازگاری پس از طلاق

ضرایب استاندارد نشده ضرایب استاندارد شده					
B خطای استاندارد sig t Beta					
مقدار ثابت	۴۱/۵۴۱	۱۷/۰۹۶	-	۲۴/۴۸۲	۰/۰۰۰
خانواده	۱۰/۵۵۴	۱/۷۵۰	۰/۴۲۹	۶/۰۳۱	۰/۰۰۰
دوستان	۴/۷۹۸	۱/۹۱۰	۰/۲۱۵	۲/۵۱۳	۰/۰۱۳
دیگران	۳/۳۸۴	۱/۶۵۶	۰/۱۶۴	۲/۰۴۳	۰/۰۴۳

با توجه به موارد مطرح شده و بر اساس جدول ۶ می‌توان معادله رگرسیون زیر را برای پیش‌بینی سازگاری پس از طلاق در نظر گرفت: (دیگران) $۳/۳۸۴ +$ (دوستان) $۴/۷۹۸ +$ (خانواده) $۱۰/۵۵۴ +$ (مقدار ثابت) $۴۱/۵۴۱ =$ سازگاری پس از طلاق

بین امید و سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. برای آزمون فرضیه پژوهش از تحلیل رگرسیون استفاده شده است به شرح ذیل:

با توجه به جدول ۷ بین این دو متغیر رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($t=۰/۷۰۸$). یعنی هرچه قدر مؤلفه امید در زنان مطلقه بالاتر باشد سازگاری پس از طلاق بیشتر است.

جدول ۷- رابطه متغیر امید با سازگاری پس از طلاق

	مجموع مجذورات	df	مجذور میانگین	F	sig	R	R^2 تصحیح شده
رگرسیون	۳۹۸۷۱۱/۷۵۳	۱	۳۹۸۷۱۱/۷۵۳	۱۴۸/۸۴۱	۰/۰۰۰	۰/۷۰۸	۰/۴۹۸
باقیمانده	۳۹۶۴۵۹/۷۴۰	۱۴۸	۲۶۷۸/۷۸۲				
کل	۷۹۵۱۷۱/۴۹۳	۱۴۹					

پیش‌بین: (مقدار ثابت): امید

ملاک: سازگاری پس از طلاق

طبق داده‌های جدول ۷؛ مقدار $R=۰/۷۰۸$ و مجذور R^2 تصحیح شده برابر $۰/۴۹۸$ محاسبه گردید. $F(۱ و ۱۴۸)=۱۴۸/۸۴۱$ و $P<۰/۰۰۰$ نشان داد که بین امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. به عبارت دیگر، $۴۹/۸$ درصد تغییرات سازگاری پس از طلاق را می‌توان با استفاده از تغییرات نمره امید در زنان تبیین نمود.

جدول ۸- سهم متغیر امید با سازگاری پس از طلاق

ضرایب استاندارد نشده ضرایب استاندارد شده					
B خطای استاندارد sig t Beta					
۰/۰۰۰	۲۴/۳۶۹	-	۱۹/۳۷۹	۴۷/۲۴۰	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۱۲/۲۰۰	۰/۷۰۸	۰/۶۳۷	۷/۷۷۲	امید

با توجه به موارد مطرح شده و بر اساس جدول ۸ می‌توان معادله رگرسیون زیر را برای پیش‌بینی سازگاری پس از طلاق در نظر گرفت:

$$\text{امید} = ۷/۷۷۲ + (\text{مقدار ثابت}) = ۴۷/۲۴۰ = \text{سازگاری پس از طلاق}$$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه بود. تعداد ۱۵۰ نفر از ۱۹۲ نفر زنان مطلقه تحت پوشش کمیته امداد ماسال در این پژوهش مشارکت نموده و داوطلبانه پرسشنامه‌های استاندارد حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت و همکاران (۱۹۸۸)، پرسشنامه امید شنایدر و همکاران (۱۹۹۱) و مقیاس سازگاری طلاق توسط فیشر (۱۹۷۶) را تکمیل نمودند. بررسی نتایج توصیفی نشان می‌دهد ۶٪ دارای سن ۴۶ سال و بیشتر، و ۴۹/۳۳٪ دارای سن بین ۲۶ تا ۳۵ سال سن داشتند. ۱/۳٪ دارای مدرک تحصیلی فوق‌لیسانس و بالاتر و ۳۸٪ دارای تحصیلات دیپلم بودند. ۲/۲۶٪ دارای مدت تأهل بین ۲۱ سال و بیشتر، و ۷۰/۶۷٪ دارای مدت تأهل بین ۱۰ سال و کمتر بودند. ۰/۶۶٪ دارای مدت طلاق ۲۱ سال و بیشتر و ۹۲/۶۷٪ دارای مدت طلاق بین ۱۰ سال و کمتر بودند. ۶/۷۰٪ دارای ۳ فرزند و ۵۴٪ یک فرزند داشتند. ۳۶/۷۰٪ دارای زندگی مستقل و ۶۳/۳۰٪ با دیگران زندگی می‌کردند. ۴/۶۷٪ دارای شغل کشاورزی و ۵۰/۶۷٪ بیکار بودند.

یافته‌های بدست آمده در خصوص فرض اصلی نشان دادند بین حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد. ۵۲/۶

درصد تغییرات سازگاری پس از طلاق را می‌توان با استفاده از تغییرات مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده و امید تبیین نمود. این یافته از جهاتی با نتایج پژوهش‌های؛ گل‌خرمی (۱۳۹۸)، غریبی و همکاران (۱۳۹۵)، پرپوچی و همکاران (۱۳۹۲)، چراغی و همکاران (۱۳۹۱)، جبین و فیلد (۲۰۱۵)، بلیر (۲۰۱۴) و دیویدسن و همکاران (۲۰۱۴) هم‌سو است. در تبیین این یافته، منجری و همکاران (۱۳۹۲) اعتقاد دارند که حمایت اجتماعی به سه طریق در برخورد با رویدادهای فشارزا کمک می‌کند. اولاً اعضای خانواده، دوستان، و سایر افراد می‌توانند مستقیماً حمایت ملموسی به شکل منابع مادی در اختیار شخص قرار دهند. ثانیاً اعضای شبکه اجتماعی فرد می‌توانند با ارائه پیشنهادها وی را از حمایت اطلاعاتی خود برخوردار سازند و این اقدامات متنوع می‌تواند به حل مشکلاتی که موجب فشار شده است کمک کند. این پیشنهادها به فرد کمک خواهد کرد تا به مشکل از دیدگاه جدیدی نگاه کند، بدین ترتیب آن را حل کرده یا آسیب‌های ناشی از آن را به حداقل می‌رساند. ثالثاً افراد شبکه اجتماعی می‌توانند با اطمینان بخشی دوباره به فرد در خصوص این که مورد علاقه، باارزش و محترم است از وی حمایت عاطفی به عمل آورند و نهایتاً موجب افزایش عزت‌نفس و خود پنداره در او شوند. هم‌چنین حمایت از خانواده‌ها، احساس تنهایی و افسردگی را کاهش داده و منجر به خود مراقبتی مؤثر در آن‌ها می‌شود.

بین حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه معناداری به دست آمد. ۴۳/۶ درصد تغییرات سازگاری پس از طلاق را می‌توان با استفاده از تغییرات مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده تبیین نمود. این یافته از جهاتی با یافته‌های پژوهش‌های؛ جعفری و همکاران (۱۳۹۴)، جمالی و همکاران (۱۳۹۳)، محمودی و همکاران (۱۳۹۳)، نعمت‌اللهی و طهماسبی (۱۳۹۳)، شجمن (۲۰۱۵) و بیکر و ویلیامز (۲۰۱۴) هم‌سو است. در تبیین این یافته، آذین و موسوی (۱۳۹۰) بیان می‌کنند که سازگاری اجتماعی به عنوان عمومی‌ترین و اساسی‌ترین جنبه سازگاری در انسان است. مکانیسم‌هایی است که با آن‌ها یک فرد توانایی تعلق به گروه را می‌یابد. لازمه این دو بروز

رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری... زربخش و همکاران | ۱۰۳

تغییراتی در فرد است که موجب یکپارچه شدن مکانیسم‌هایی می‌شود که توسط آن‌ها گروه یک عضو جدید را می‌پذیرد.

به نظر ریمون بودون برای این که سازگاری اجتماعی فرد عملی باشد لازم است: (۱) افکار و برخورد گروه در تضاد با افکار و برخوردهای فرد که مشخص‌کننده تعلق او به یک یا همان گروه است نباشد. (۲) افکار و برخوردهای گروه در تضاد با برخوردهای عمقی فرد نباشد. به طوری که سیستم ارزشی مرتبط با شخصیت او را دچار مشکل کند. سازگاری اجتماعی برای هر شخص ضروری و حیاتی است و به ویژه برای نوجوانانی که با فرآیند استقلال از خانواده‌شان درگیر هستند..

چارچوب نظری پژوهش نیز از این یافته‌ها پشتیبانی می‌نماید، بر اساس مدل تأثیر مستقیم حمایت اجتماعی، برخورداری از حمایت اجتماعی برای سلامتی مفید است. حمایت اجتماعی، جدا از این که شخص تحت استرس و فشارهای روانی باشد یا نباشد، می‌تواند دلیل پرهیز فرد از تجارب منفی زندگی باشد که اثرات سودمندی بر سلامتی دارد. مطالعات متأثر از این مدل، نشان می‌دهد افراد دارای شبکه‌های نسبت به افراد فاقد چنین شرایطی کمتر افسرده‌اند و عمدتاً سلامت روانی بهتری دارند. بر اساس مدل تأثیر غیرمستقیم، حمایت اجتماعی فقط برای افرادی که تحت فشار روانی و استرس هستند مفید و مؤثر است. در این حالت، حمایت اجتماعی مانند سپری در مقابل ضربات ناشی از استرس، عمل کرده و نقش تعدیل‌کننده آثار منفی حوادث استرس‌زا را بازی می‌کند.

بین امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه معناداری به دست آمد. ۴۹/۸ درصد تغییرات سازگاری پس از طلاق را می‌توان با استفاده از تغییرات نمره امید در زنان تبیین نمود. این یافته از جهاتی با پژوهش‌های جمال‌زاده و گلزاری (۱۳۹۳)، ثنایی و همکاران (۱۳۹۲)، گودمن (۲۰۱۳) و فرینگک (۲۰۱۲) و هم‌سو می‌باشد. در تبیین این یافته، خوشخرام و گلزاری (۱۳۹۰) اظهار می‌کنند که تغییر دادن رفتار افراد، باعث تغییر یافتن عقاید آن‌ها می‌شود و این تغییرات اساسی و از منفیات و ناملایمات به مثبت‌ها و خوش‌بینی‌ها سوق یافتن، همان امیدواری و یا امید یافتن به هستی و زندگی می‌باشد.

آموزش اعتمادبه‌نفس، به صورت راهکار مهمی در مبارزه با مشکلاتی چون؛ عصبانیت، اضطراب، افسردگی و بیماری‌ها و ناامیدها درآمدهاست. آموزش‌های خودباوری و اعتمادبه‌نفس به خصوص برای زنان سفارش می‌شود که به واسطه توقعات اجتماعی خودانکاری، ترک نفس و بردباری، جزء عناصر درونی و ثابت خودشان شده است..

چارچوب نظری پژوهش هم، از این یافته‌ها حمایت می‌کند؛ بر اساس نظریه اسنایدر، امید یک هیجان انفعالی نیست که فقط در لحظات تاریک زندگی نمایان شود، بلکه فرآیندی شناختی است که افراد از آن طریق، برای دست یافتن به هدف‌هایشان فعلاً تلاش می‌کنند. امید فرآیندی است که فرد در طی آن، هدف‌های خود را تعیین و راه‌هایی برای رسیدن به آن‌ها می‌سازد و انگیزه لازم را در طول مسیر برای اجرای این راه‌ها حفظ می‌کند.

پیشنهاد‌های کاربردی

- بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد از آنجایی که در همین رابطه کمترین سهم پیش‌بینی مربوط به مؤلفه حمایت اجتماعی ادراک‌شده بود، پیشنهاد می‌شود که؛ (۱) خانواده زنان مطلقه در تصمیم‌گیری‌ها به آنان کمک کنند، (۲) خانواده زنان مطلقه شرایطی فراهم کنند تا آنان بتوانند درباره مشکلاتشان با خانواده خود صحبت کنند، (۳) دوستان زنان مطلقه این امکان را فراهم نمایند تا زنان مطلقه بتوانند غم‌ها و شادی‌هایشان را با آنان قسمت کنند و (۴) دوستان و اطرافیان زنان مطلقه در وضعیت دشوار به زنان مطلقه کمک کنند.

- بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد و از آنجایی که در همین رابطه کمترین سهم پیش‌بینی مربوط به متغیر دیگران بود، در همین رابطه پیشنهاد می‌شود که؛ (۱) زنان مطلقه شخصی را در زندگی پیدا کنند تا منبع واقعی آسایش و آرامش آن‌ها باشد، (۲) زنان مطلقه باید بتوانند کسی را در زندگی داشته باشند تا بتوانند غم‌ها و شادی‌هایشان را با او تقسیم کنند، (۳) زنان مطلقه باید

رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری ... زربخش و همکاران | ۱۰۵

کسی را در زندگی داشته باشند تا احساسات زنان مطلقه برای او مهم باشد و ۴) زنان مطلقه باید در زندگی کسی را داشته باشند تا در صورت نیاز بتوانند به او مراجعه کنند.

- بین امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه رابطه وجود دارد در همین رابطه پیشنهاد می شود که؛ از سوی روانشناسان، مشاوران و مددکاران اجتماعی در زمینه سازگاری، استرس، تصمیم گیری، تلاش و کوشش، پشتکار، کنترل ترس و خشم، شیوه های کنترل مشکلات و ... مشاوره لازم به زنان مطلقه داده شود.

پیشنهاد به پژوهشگران آینده

- پژوهشی با عنوان مشابه بر روی دیگر مردان سرپرست تحت حمایت کمیته امداد شهرستان ها نیز صورت گیرد.

- دامنه سنی شرکت کنندگان را می توان محدود کرد تا گروه مورد بررسی از همگونی بیشتر برخوردار باشد.

- پژوهشی با کنترل وضعیت اقتصادی و اجتماعی و تعداد فرزندان می تواند همگونی شرکت کنندگان را تضمین نماید.

- در انجام پژوهش های مشابه، پیشنهاد می شود از پرسشنامه ای که دارای تعداد سؤالات کمتر هستند، استفاده شود.

سپاسگزاری:

از تمام کسانی که نویسندگان را در به سرانجام رساندن این پژوهش یاری کرده اند، سپاسگزاریم.

تعارض منافع:

تعارض منافع نداریم.

منابع

- آذین، احمد و موسوی، سید محمود. (۱۳۹۰)، «بررسی نقش عوامل آموزشگاهی بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان فریدون شهر»، *مجله جامعه‌شناسی کاربردی*، سال ۲۲، شماره ۱: ۱۸۳-۲۰۰.
- ابطحی نیا، عاطفه و راستگو، سمانه. (۱۳۹۹)، «تأثیر حمایت اجتماعی بر بهزیستی فضیلت‌گرای والیبالیست‌های تیم‌های جانبازان و معلولین با نقش میانجی کیفیت زندگی»، *پژوهش در ورزش تربیتی*، دوره ۸، شماره ۲۰: ۱۱۴-۹۳.
- اسمعیلی، معصومه؛ آخوندی درزی، مینا و کاظمیان، سمیه. (۱۳۹۶)، «بررسی کیفی عوامل مؤثر در سازگاری با شرایط پس از طلاق در زنان مطلقه»، *زن و فرهنگ*، سال ۹، شماره ۳۴: ۶۲-۳۷.
- برغندان، سپیده؛ ترخان، مرتضی و قائمی خمایی، نیما. (۱۳۹۱)، «تعیین اثربخشی مدیریت خشم بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر شهر رشت»، *فصلنامه مطالعات روانشناسی بالینی*، شماره ۸، سال ۲: ۱۳۹-۱۶۵.
- بهاری، فرشاد. (۱۳۹۳). مبانی امید و امید درمانی: راهنمای امیدآفرینی، چاپ اول، تهران: نشر دانژه.
- پروندی، علی؛ عارفی، مختار. (۱۳۹۸)، «پیش‌بینی به‌زیستی روان‌شناختی بر اساس امیدواری و حمایت اجتماعی ادراک‌شده در زنان سرپرست خانوار»، *مطالعات زن و خانواده*، دوره ۷، شماره ۲: ۸۹-۱۱۴.
- پرپوچی، بهجت؛ احمدی، مجید و سهرابی، فرامرز. (۱۳۹۲)، «رابطه دینداری و حمایت اجتماعی با رضایت از زندگی دانشجویان دانشگاه. *مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*»، سال ۱۴، شماره ۳: ۶۰-۶۸.
- ریاحی، محمد اسماعیل؛ علی‌وردی‌نیا، اکبر و پورحسین، سیده زینب. (۱۳۸۹)، «بررسی رابطه بین حمایت اجتماعی و سلامت روان»، *رفاه اجتماعی*، سال ۱۰، شماره ۳۹: ۸۵-۱۲۱.
- ثنایی، محمد؛ زردشتیان، شیرین و نوروزی سیدحسینی، رسول. (۱۳۹۲)، «اثر فعالیت‌های بدنی بر کیفیت زندگی و امید به زندگی در سالمندان در استان مازندران»، *نشریه مطالعات مدیریت ورزشی*، دوره ۵، شماره ۱۷: ۱۳۷-۱۵۷.

رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری ... زربخش و همکاران | ۱۰۷

- حاجبی، احمد؛ خوشدل، حوریه؛ ناصر بخت، مرتضی و خان محمدی، ارسلان. (۱۳۹۵)، «رابطه حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی با سلامت روان زنان شاغل در یک سازمان دولتی»، *طب و ترکیه*، سال ۲۵، شماره ۴: ۲۴۷-۲۵۶.

- جعفری، علی؛ زارع، حسن؛ حسینی، اعظم؛ پورصالحی، مرضیه و زینی، مرضیه. (۱۳۹۴)، «بررسی و مقایسه سلامت روان و سازگاری و تنظیم هیجان شناختی زنان مطلقه با زنان متأهل شهرستان یزد»، *زن و جامعه*، سال ۶، شماره ۲: ۱-۱۶.

- جمالزاده، راضیه؛ گلزاری، محمود. (۱۳۹۳)، «اثربخشی امیددرمانی در افزایش شادکامی و رضایت از زندگی در زنان سالمند مستقر در مرکز سالمندان شهرستان بروجن»، *زن و جامعه*، دوره ۵، شماره ۲: ۳۱-۴۸.

- چراغی، محمدعلی؛ داوری دولت آبادی، الهام؛ صلواتی، محسن و مقیم بیگی، عباس. (۱۳۹۱)، «ارتباط بین حمایت اجتماعی ادراک شده و کیفیت زندگی بیماران نارسایی احتقانی قلبی»، *نشریه پرستاری ایران*، دوره ۲۵، شماره ۷۵: ۲۱-۳۱.

- خجسته مهر، رضا؛ عباس پور، ذبیح اله؛ کرابی، امین و کوچکی، رحیم. (۱۳۹۱)، «تأثیر برنامه موفقیت تحصیلی بر عملکرد و خودپنداره تحصیلی، نگرش نسبت به مدرسه، یادگیری شیوه موفقیت در مدرسه و سازگاری اجتماعی دانش آموزان»، *روانشناسی مدرسه*، دوره ۱، شماره ۱: ۲۷-۴۵.

- خوشخرام، نجمه و گلزاری، محمود. (۱۳۹۰)، «اثربخشی آموزشی افزایش عاطفه مثبت بر میزان رضایت زناشویی و سبک دلبستگی در دانشجویان متأهل»، *مطالعات روانشناختی*، دوره ۷، شماره ۳: ۲۹-۵۰.

- سروش، مریم؛ حجازی، الهه؛ شعاع کاظمی، مهرانگیز و گرانیپه، لعبت. (۱۳۹۳)، «ویژگی های روانشناختی و امید به آینده در زنان مبتلا به سرطان پستان»، *بیماری های پستان ایران*، سال ۷، شماره ۴: ۵۲-۶۳.

- سلیمی، عظیمه؛ جوکار، بهرام و نیک پور، روشنگر. (۱۳۸۸)، «ارتباطات اینترنتی در زندگی: بررسی نقش ادراک حمایت اجتماعی و احساس تنهایی در استفاده از اینترنت»، *مطالعات روان شناختی*، سال ۵، شماره ۳: ۸۱-۱۰۲.

- شیرین زاده، صمد و میرجعفری، سید احمد. (۱۳۸۵)، «بررسی رابطه بین امیدواری با راهبردهای مقابله با استرس در بین دانشجویان دانشگاه شیراز». *سومین سمینار بهداشت روانی دانشجویان*.

- صدری دمیرچی، اسماعیل؛ فیاضی، مینا و محمدی، نسیم. (۱۳۹۵)، «بررسی رابطه خودکارآمدی و حمایت اجتماعی ادراک شده با آمادگی به اعتیاد در سربازان خدمت وظیفه»، *طب نظامی*، دوره ۱۸، شماره ۴: ۳۱۶-۳۲۴.
- صدیقی، کاظم؛ صفاریان طوسی، محمدرضا و خدیوی، غلامرضا. (۱۳۹۸)، «تأثیر مدل بازسازی پس از طلاق فیشر بر اضطراب و افسردگی زنان مطلقه»، *تحقیقات علوم رفتاری*، دوره ۱۷، شماره ۲: ۳۰۳-۳۱۳.
- عادلان راسی، حمیده و جلالی، هراشه. (۱۳۹۴)، «حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی در زنان متقاضی طلاق»، *مددکاری اجتماعی*، سال ۴، شماره ۱۲: ۵-۱۶.
- عزمی، سعیده. (۱۳۸۶)، بررسی رابطه جهت یابی آینده، امیدواری، هیجان خواهی تکانشی و رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان دختر و پسر شهر تهران، *پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی تهران*.
- غریبی، حسن؛ رستمی، چنگیز؛ محمدیان، کویستان و منقی، تریفه. (۱۳۹۵)، «پیش بینی مکانیسم های دفاعی بر اساس کیفیت زندگی و حمایت عاطفی-اجتماعی ادراک شده در زنان متأهل»، *مجله سلامت و مراقبت*، سال ۱۸، شماره ۱: ۷۴-۸۳.
- گل خرمی، زینب. (۱۳۹۸)، *بررسی رابطه حمایت اجتماعی و حل تعارض با سازگاری پس از طلاق در زنان مطلقه شهر ایلام*، چهارمین کنفرانس بین المللی دستاورد های نوین پژوهشی در علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روانشناسی.
- گلی، زهرا السادات؛ میرصیفی فرد، لیلا السادات و حسن زاده بنام، حکیمه. (۱۳۹۷)، «اثر بخشی آموزش مهارت های مقابله ای بر تنظیم شناختی هیجان و سازگاری پس از طلاق در زنان مطلقه»، *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، سال ۶۲: ۲۹۶-۳۰۸.
- محبی، سیده فاطمه. (۱۳۹۰)، *اندیشه های راهبردی زن و خانواده، محور دهم: آسیب شناسی نهاد خانواده در ایران*، تهران: انتشارات الگوی پیشرفت، جلد دوم.
- محمودی کهریز، بهرام؛ باقریان، فاطمه و حیدری، محمود. (۱۳۹۳)، «نقش خودنظم دهی در سازگاری اجتماعی دانش آموزان»، *روانشناسی تحولی*، دوره ۱۰، شماره ۴۰: ۳۸۳-۳۹۲.
- منچری، حمیده؛ حیدری، محمد و قدوسی بروجنی، منصوره. (۱۳۹۲)، «ارتباط مشکلات روانی-اجتماعی با درک از حمایت اجتماعی در خانواده های معتادین»، *مجله روان پرستاری*، دوره ۱، شماره ۳: ۱-۹.

رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری ... زربخش و همکاران | ۱۰۹

- نامداری، اکرم و نوری، نسیم. (۱۳۹۷)، «نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و تاب آوری در سازگاری پس از طلاق زنان»، *بررسی مسائل اجتماعی ایران*، دوره ۹، شماره ۱: ۲۵-۵۰.
- نعمت الهی، مریم و طهماسبی، سیامک. (۱۳۹۳)، «بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های سازگاری به والدین بر کاهش مشکلات رفتاری کودکان»، *فصلنامه خانواده‌پژوهشی*، سال ۱۰، شماره ۳۸: ۱۵۹-۱۷۴.

- AL-Baddareen, Ghaleb Salman, Al Ali, Tagreed Mousa, & Akour, Mutasem Mohammed. (2020). *Perceived social support among widowed women in Jordan: An exploratory study*. Paper presented at the Women's Studies International Forum.
- Baker, D. & Williams, E. (2014). Impact of Life Skills Training to Improve Cognition on Risk of Sexual Behavior and Contraceptive Use among Vocational School Students in Shanghai, China. *Journal of Reproduction & Contraception*, 19(4), 239-251.
- Blair, K.L. (2014). Perceived Social Support for Relationships As a Predictor of Relationship Well-Being and Mental and Physical Health in Same-Sex and Mixed-Sex Relationships: A Longitudinal Investigation. *Dissertations Psychology Graduate Theses*, Queen's University, Canada.
- Bruce, H. (2014). Supporting families and cares of drug users; areview scottich executive effective interventions unit. *Journal of advanced nursing*. 4(6), 6-10.
- Castaldo, D. (2014). *Divorced, without children*. Routledge press. New York-London. Pp.13-14.
- Chan, C. W., Molassiotis, A., Yam, B. M., Chan, S. J., & Lam, C. S. (2001). Traveling through the Cancer Trajectory: Social Support perceived by Women with Gynecological Cancer in Hong Kong. *Cancer Nursing*, 24(5), 387-394.
- Devisoon, C.; Baker, S. & Williams, K. (2014). Relation between social problem-solving appraisals, work stress and psychological distress in male firefighters. *Stress and Health*, 17(4), 219-229.
- Fehring, E. (2012). *The contribution of social goal setting to children's school adjustment*. In A. Wigfield & J. Eccles (Eds.), *Development of achievement motivation* (pp. 221-246). Academic Press.
- Goodman, A. (2013). *The Relationship Of Communicatonal Helath With Divorced Women's Life Experctaney*.
- Gulati, A. (2014). *Social Support-definition and Scope*. Retrieved from: <http://www.euphix.org>.
- Jibeen, T., & Khalid, R. (2015). Predictors of Psychological well-being of Pakistani Immigrants in Toronto, Canada. *International Journal of Intercultural Relations*, 34(5), 452-464.
- Lawton, M.p. (2010). *Environmental proactivity and affect in ohder*. In *The social psychology of aging*, ed. S. Scapapan and S. Oskamp, 135-163. Newbury Park: Sage.

- Nunez, M. (1999). *Adjustment to divorce in women: Self-esteem and locus of control*. California School of Professional Psychology-Los Angeles.
- Sarafino, Edward. P (1998). *Health Psychology*, Third Edition, New York, John Wiley & Sons.
- Schechtman, F. (2015). Problem solving and behavior, modification, *journal of abnormal psychology*, 78, 101-126.
- Sarafino, E P., & Smith, T W. (2011). *Health psychology* (seventh edition). New York: Jhon Wiley & Sons, Inc.
- Snyder. C. R. (2000). *Handbook of Hope: Theory, Measures and Applications*. Edited by C. R. Snyder. U. S. A.: Acaemic Press.
- Snyder. C. R. (1994). *The Psychological of Hope: You Can Get There from Here*. New York: Free Press.
- Snyder C.R. Ritschel L.A., Ravid., L.K. and Berg C.J. (2006). Balancing Psychological Assessments: Including strengths and Hope in client Reports. *Journal of clinical Psychology*, 62(1), 33-46.
- Olson, Sheryl L, & Ceballo, Rosario E. (2019). *Emotional well-being and parenting behavior among low-income single mothers: Social support and ethnicity as contexts of adjustment Women's Ethnicities* (pp. 105-124): Routledge.
- Thakur, A. (2013). *Emotional social and educational adjustment of adolescent science students in relation to their gender and type of school*. Himachal Pradesh University. Thakur, Arti. <http://hdl.handle.net/10603/14780>.
- Zambroski, C. H., Moser, D. K., Bhat, G., & Ziegler, C. (2005). Impact of symptom prevalence and symptom burden on quality of life in patients with heart failure. *European Journal of Cardiovascular Nursing*, 4(3), 198-206. <https://doi.org/10.1016/j.ejcnurse.2005.03.010>
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of personality assessment*, 52(1), 30-41. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5201_2

استناد به این مقاله: زربخش یحیی، محمد؛ قربانی، علیرضا و یعقوبی، آرزینا. (۱۴۰۲). رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و امید با سازگاری پس از طلاق در بین زنان مطلقه، (مورد مطالعه: زنان مطلقه تحت پوشش کمیته امداد شهرستان ماسال). پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۱۰(۳۵)، ۷۹-۱۱۰.

Social Work Research Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.